

РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада **ДФ 35.051.084** Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Касаційне провадження в адміністративному судочинстві України» за спеціальністю 081 «Право» 22 грудня 2022 року.

Стафійчук Катерина Володимирівна, 08.04.1996 року народження, громадянка України, освіта повна вища. У 2018 році закінчила Львівський національний університет імені Івана Франка і здобула ступінь магістра за спеціальністю «Право» та отримала кваліфікацію магістра права.

З 09.2019 по 12.2022 року навчалась в аспірантурі на кафедрі адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка (заочна форма навчання).

Працює у Північно-західному апеляційному господарському суді на посаді секретаря судового засідання відділу забезпечення судового процесу з 07.10.2021 і до цього часу.

Дисертацію виконано на кафедрі адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник: Решота Володимир Володимирович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка., м. Львів.

Здобувачка має 11 наукових публікацій за темою дисертації, з них 1 стаття у періодичному науковому виданні іншої держави, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Стафійчук К.В. Правова природа касаційного провадження в адміністративному судочинстві України. Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». 2020. № 8. С. 317-319.

2. Стафійчук К.В. Стадії касаційного провадження в адміністративному судочинстві. Науковий вісник публічного та приватного права. 2021. Випуск 4. С. 152-156.

3. Стафійчук К.В. Передумови відкриття касаційного провадження в адміністративному судочинстві України. Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». 2022. № 6. С. 284-287.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. Бобечко Назар Ростиславович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального процесу і криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка, без зауважень.

2. Ільницький Олег Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Зважаючи на те, що практика і рекомендації в рамках Ради Європи (Комітету Міністрів, ЄСПЛ, Венеційської комісії) були важливими джерелами щодо формування реформи судочинства у 2017 році, в тому числі, у аспекті касаційного оскарження, у роботі недостатньо проаналізовано відповідні висновки в контексті забезпечення права на справедливий суд («касаційні процесуальні фільтри» та форми провадження, строки на оскарження як обґрунтування пропорційності обмеження права, забезпечення єдності практики і відступи з позицій правової визначеності, дискреція і рівень контролю за вищою судовою інстанцією, побудова судової системи щодо забезпечення незалежності суду тощо). Це дуже збіднює роботу з позицій глобальних процесів та теоретичного аналізу, робить виклад питань поверхнево-емпіричним без достатньої глибини.

2. Критично розцінюємо узагальнення щодо абсолютної новизни у застосування «касаційних процесуальних фільтрів» з 2017-2020 року. Незважаючи на загальність права на касаційне оскарження у попередніх редакціях судово-процесуального законодавства, все ж законні обмеження існували, щоправда на сьогодні вони просто стали чіткіші і переформатовані під обов'язкове застосування практики Верховного Суду, його дискрецію у формуванні і застосуванні правових висновків. До слова, слід відзначити, що зрештою, це знаходить своє відображення на решті сторінок роботи.

3. Однією з центральних пропозицій дисертантки є надання додаткового повноваження для суду касаційної інстанції у ч. 1 ст. 351 КАС України щодо можливості скасування судового рішення касаційною інстанцією повністю або частково і ухвалення нового судового рішення, якщо судами попередніх інстанцій не враховано висновок щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду, крім випадку наявності постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку. Але в такій редакції фактично відсутня можливість для суду касаційної інстанції відступити від своєї ж правової позиції. А тому, вважаємо, що навіть наявність переконання колегії про існування необхідності відступу Верховного Суду від правового висновку, застосованого судами нижчих інстанцій (в тому числі, якщо на це посилається особа, яка звертається з касаційною скаргою), має бути підставою для скасування і ухвалення нового судового рішення. Водночас, це має бути безальтернативна

підстава для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати чи Великої Палати, у порядку, встановленому процесуальним законодавством України.

3. Труш Марта Ігорівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У розділі 3 здобувачка наводить підстави скасування судових рішень касаційною інстанцією з мотивів неврахування правових позицій Верховного. Варто зазначити, що така позиція є дискусійною, адже суду складно виявити та проаналізувати всі правові позиції. Крім того, це завдання також ускладнюється відсутністю єдиної бази таких правових позицій. Позиція дисертантки потребує додаткового обґрунтування.

2. У п.п. 3.2. розділу 3 здійснено аналіз основних елементів і структури судових рішень, в тому числі постанови суду касаційної інстанції. Здобувачка наводить приклади можливих варіантів структуризації, проте не зазначає який із них вважає за найбільш доцільним для застосування.

4. Теремецький Владислав Іванович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Академії праці, соціальних відносин і туризму, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Запропоновані зміни до КАС України щодо доповнення обов'язкових елементів мотивувальної частини рішення суду першої інстанції, а також постанови апеляційної інстанції, викладені на сторінках 192-193 дисертації є слухними, оскільки в чинній редакції КАС України, неврахування висновку Верховного Суду є підставою для оскарження лише в типовій справі, але не загалом. Тому зміни, які пропонує дисертантка, ще більше посилять значення правових висновків Верховного Суду, які мають враховуватися судами і є обов'язковими для застосування суб'єктами владних повноважень.

2. У роботі подано статистичні дані (стор. 117-119) показників надходження та розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду в першому півріччі 2020–2021 років, однак з огляду на те, що робота захищається у 2022 році, доцільно було б оновити такі дані.

3. Дискусійним є положення, висловлені дисертанткою на стор. 83-84 роботи, що у багатьох місцевих та апеляційних судах приймають заяви та інші документи, які надіслані на офіційну електронну пошту суду та належним чином підписані цифровим підписом, проте у Верховному Суді склалась інша практика. Адже подання позовних заяв, касаційних скарг та інших процесуальних документів не передбачено процесуальним законодавством шляхом надсилання електронною поштою з використанням електронного цифрового підпису особи. Тому висновок дисертантки, що відмова суду у прийнятті таких документів, надісланих на електронну пошту суду, ставить під загрозу таку важливу засаду судочинства як доступ до суду, гарантовану

ст. 6 Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, що потребує додаткового обґрунтування.

4. Дисертантка на стор. 131-132 роботи проаналізувала повноваження суду касаційної інстанції за результатом розгляду касаційної скарги, які визначені у ч. 1 ст. 349 КАС України. Серед них заслуговує на увагу повноваження Верховного Суду «скасувати свою постанову (повністю або частково) і прийняти одне з вищевказаних рішень». Доцільно було б більше уваги приділити роз'ясненню цього питання щодо можливості скасовувати попередні постанови Верховним Судом, вказати чи подано вичерпний перелік випадків, коли таке скасування можливе із наведенням відповідних прикладів із судової практики.

5. На стор. 135 дисертації авторка згадує про застосування Верховним Судом терміну «правовий пуризм» як переважання форми над змістом. Надалі здобувачка наукового ступеня наводить практику касаційної інстанції, що скасування акта адміністративного органу з одних лише формальних мотивів не буде забезпечувати дотримання балансу принципу правової стабільності та справедливості. Надалі авторка стверджує, «що єдиного підходу до таких процедурних порушень не може існувати, а суд у кожному конкретному випадку має з'ясовувати суть порушень, допущених суб'єктами владних повноважень, чи було порушення, що призвело до дефектності, нікчемності правового акта тощо». Чи не є таке утвердження спробою уникнути відповіді на запитання щодо підстав скасування адміністративних актів за умови процедурних порушень їх прийняття?

5. Ковалів Мирослав Володимирович, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін Інституту права Львівського державного університету внутрішніх справ, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У роботі на с. 187 здобувачка наукового ступеня пропонує систематизувати етапи (стадії) касаційного провадження в суді касаційної інстанції, що є його неодмінними складовими елементами. До першого етапу К.В. Стафійчук віднесла подання касаційної скарги із реєстрацією її у Верховному Суді та присвоєння номера провадження. Однак більшість дослідників цього питання цей етап не виділяють, вказуючи, що касаційне провадження розпочинається з вирішення питання про відкриття касаційного провадження. З огляду на це викликає питання доцільності виділення такого етапу як подання касаційної скарги із реєстрацією її у Верховному Суді, адже реєстрація справи не здійснюється суддею.

2. Дисертаційне дослідження містить згадки про процесуальне законодавство зарубіжних держав, однак у роботі відсутній окремий розділ, у якому б ці питання могли бути розкритими глибше та ґрунтовніше, що, на мою думку, збагатило б дисертацію.

Загальна оцінка роботи і висновок.

Дисертаційне дослідження **Стафійчук Катерини Володимирівни** на тему **«Касаційне провадження в адміністративному судочинстві України»** є самостійною та ґрунтовною науковою працею, що виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності, на основі чинних норм законодавства та актуальної правозастосовної практики. У роботі запропоновано ряд законодавчих змін та уточнень, які спрямовані на формування єдиної та сталої судової практики в Україні, а також мають важливе значення для адміністративно-процесуального права. А саме:

1) обґрунтовано взаємозалежність між формами адміністративного судочинства та підставами для відкриття касаційного провадження у справі;

2) аргументовано необхідність судам першої та апеляційної інстанцій вказувати не лише норми права, які слід застосовувати, але й релевантну практику Верховного Суду щодо них, доповнивши ч. 1 ст. 244 КАС України щодо тих питань, які вирішує суд при ухваленні рішення, пунктом 3-1 наступного змісту: «який висновок щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладений у постанові Верховного Суду, необхідно врахувати»;

3) запропоновано зміни до КАС України щодо доповнення обов'язкових елементів мотивувальної частини рішення суду першої інстанції, а також постанови апеляційної інстанції;

4) обґрунтовано надати додаткове повноваження для суду касаційної інстанції у ч.1 ст.351 КАС України щодо можливості скасування судового рішення касаційною інстанцією повністю або частково і ухвалення нового судового рішення, якщо судами попередніх інстанцій не враховано висновок щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду, крім випадку наявності постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку.

Результати досліджень, які наведені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать автору і є його науковим доробком. Викладені в дисертації висновки й положення наукової новизни отримано на підставі особистих досліджень автора.

Обґрунтованість і достовірність отриманих наукових результатів дослідження базуються на детальному підході до вивчення нормативної бази та емпіричної бази дослідження.

Отримані результати розширюють та доповнюють теоретичні та наукові аспекти дослідження проблемних питань із адміністративного судочинства України, а теоретичні положення, пропозиції, висновки та практичні рекомендації, сформульовані в дисертації, можуть бути використані в науково-дослідній сфері, зокрема для наступного дослідження проблемних питань із адміністративного судочинства України; законотворчій роботі, при удосконаленні Кодексу адміністративного судочинства України, інших процесуальних кодексів, а також Закону України «Про судоустрій і статус суддів»; у судовому правозастосуванні, як теоретична база для вдосконалення правозастосовної практики Верховного Суду та інших судів України. Також результати дослідження можуть бути використані під час викладання навчальних дисциплін та при підготовці підручників, посібників і

навчальних курсів «Адміністративне процесуальне право України», «Адміністративне судочинство», «Адміністративне право України» та інших.

За кількістю і рівнем публікацій, апробацією на наукових конференціях дисертація «**Касаційне провадження в адміністративному судочинстві України**» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор, **Стафійчук Катерина Володимирівна**, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Правознавство».

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ35.051.084 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує **Стафійчук Катерині Володимирівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Правознавство».

Голова спеціалізованої
вченої ради
ДФ35.051.084

проф. Назар БОБЕЧКО

